

Evropská
komise

Co je Eurydice

Úkolem sítě Eurydice je poznávat a objasňovat organizaci a fungování různých evropských vzdělávacích systémů. Tato síť popisuje národní vzdělávací systémy a zpracovává tematické srovnávací studie i další ukazatele a statistiky. Všechny publikace Eurydice jsou zdarma dostupné na internetových stránkách nebo na vyžádání v tištěné podobě. Cílem Eurydice je prostřednictvím své práce zlepšovat porozumění, spolupráci, důvěru a mobilitu na evropské i mezinárodní úrovni. Síť Eurydice se skládá z národních oddělení sídlících v jednotlivých evropských zemích. Její aktivity koordinuje Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast. Více informací lze nalézt na adrese <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>

Plné znění studie

Vzdělávání a odborná příprava dospělých v Evropě: rozšiřování přístupu ke vzdělávání je uložena

v angličtině na stránkách Eurydice:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_reports_en.php

Tištěnou verzi studie

lze na vyžádání získat na adrese:

eacea-eurydice@ec.europa.eu

Kontakt

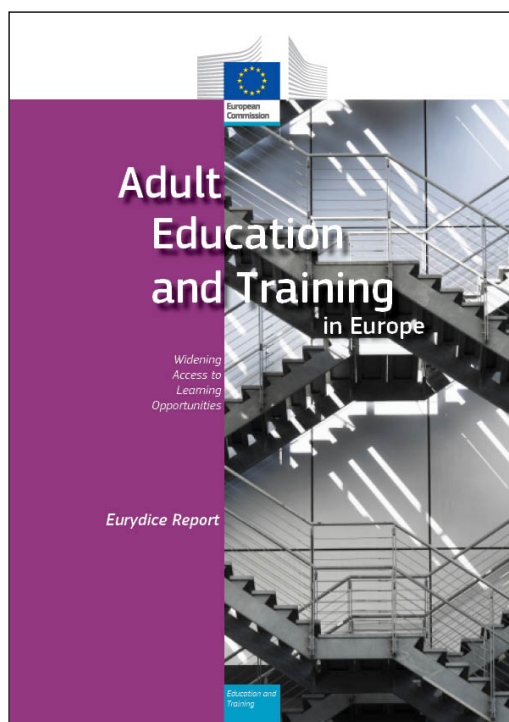
Wim Vansteenkiste,
Communication and
Publications:
+32 2 299 50 58

České národní oddělení Eurydice

Dům zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
E-mail: eurydice@dzs.cz
Web: www.naerasmusplus.cz

Nová publikace Eurydice

Vzdělávání a odborná příprava dospělých v Evropě: rozšiřování přístupu ke vzdělávání

Jaká je vzdělanost dospělých v Evropě? Jaké dovednosti mají dospělí v oblasti čtení, matematiky a IKT? Využívají všichni dospělí dostupné příležitosti k celoživotnímu učení stejně? Údaje, které přinášejí odpovědi na tyto otázky, jsou i východiskem studie Eurydice *Vzdělávání a odborná příprava dospělých v Evropě: rozšiřování přístupu ke vzdělávání*, která vykresluje obrázek o situaci ve vzdělávání dospělých v Evropě.

Tato studie, jež staví na prioritách obnoveného evropského programu pro vzdělávání dospělých (2011), se zaměřuje na politiky a opatření, které mají zajistit dostatečný přístup ke vzdělávacím příležitostem těm dospělým, jejichž dovednosti a

kvalifikace zcela neodpovídají požadavkům současného pracovního trhu ani společnosti. Toto téma studie pojímá ze širokého úhlu, přičemž zvažuje i zkoumá mnoho vzájemně propojených oblastí. Studie začíná výběrem kontextových ukazatelů o vzdělávání a odborné přípravě dospělých, poté popisuje národní politické závazky vůči vzdělávání dospělých, hlavní typy programů financovaných z veřejných zdrojů, flexibilitu a prostupnost vzdělávání, podpůrné iniciativy a poradenské služby i cílenou finanční pomoc.

Studie zahrnuje 35 národních vzdělávacích systémů ve 30 evropských zemích (ve všech členských zemích EU a též na Islandu, v Lichtenštejnsku, v Norsku a v Turecku). Údaje čerpá z různých zdrojů, přičemž základem jsou informace shromážděné sítí Eurydice v roce 2014. Kromě toho studie obsahuje také statistické údaje z mezinárodních výzkumů i výsledky mnoha dalších výzkumných projektů.

Tento leták informuje o vybraných tématech zahrnutých do studie.

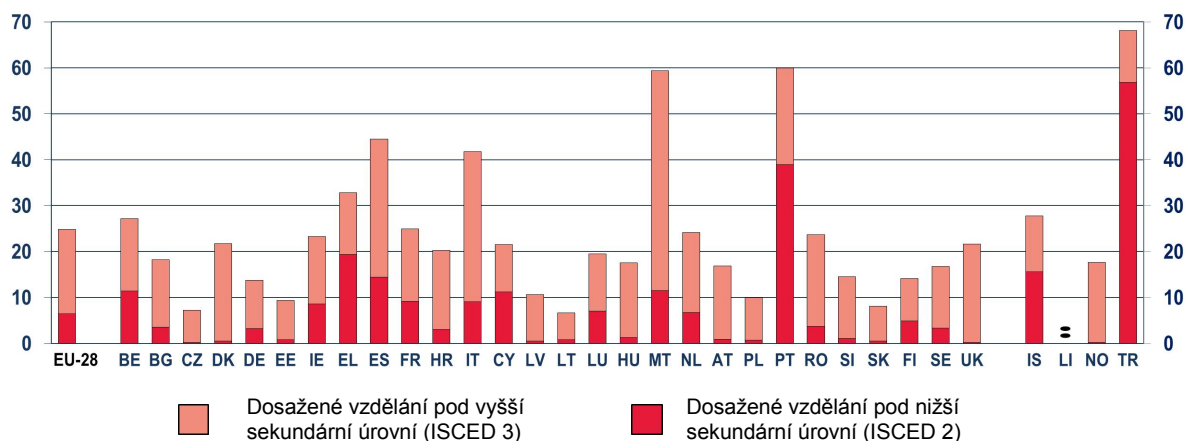
Vzdělávání
a odborná
příprava

Asi 70 milionů dospělých v Evropě nemá ani vyšší sekundární vzdělání

Jedním ze způsobů, jak hodnotit znalosti a dovednosti dostupné pro evropskou ekonomiku, je zjistit, jaké je nejvyšší dosažené vzdělání dospělé populace. Dostupné statistiky ukazují, že v Evropě asi každý čtvrtý dospělý ve věku 25–64 let (tj. je asi 70 milionů lidí) nedosáhl jiného než nižšího sekundárního vzdělání. V tomto čísle je zahrnuto asi 20

milionů lidí, kteří opustili vzdělávací systém pouze s ukončeným primárním vzděláním. Nízkou úroveň vzdělání dospělé populace jsou nejvíce postiženy jihoevropské země. Existují rovněž velké mezigenerační rozdíly, mladí dospělí mají v průměru výrazně vyšší vzdělání než starší populace.

Dospělí (25–64), kteří dosáhli vzdělání pod vyšší nebo nižší sekundární úrovní (%), 2013

Zdroj: Eurostat (EU LFS).

Asi každý pátý dospělý v Evropě má nižší čtenářské a matematické dovednosti a skoro každý třetí má velmi nízké nebo žádné dovednosti pro práci s IKT

I když je dosažené vzdělání důležitým ukazatelem pro lidský kapitál ve společnosti, není to vždy platná hodnota pro měření dovedností v různých souvislostech. Především dovednosti získané ve vzdělávacím systému mohou být zastaralé, pokud nejsou udržovány, nebo naopak osoby s nízkým formálním vzděláním mohou díky rozmanitým životním a pracovním zkušenostem získat mnoho dovedností. Studie OECD o dovednostech dospělých (PIAAC), která přímo hodnotila úroveň dovedností dospělé populace (ve věku 16–65 let), přidává nový rozměr mezinárodní srovnatelnosti lidského kapitálu.

Ze 17 zemí Evropské unie, které se zúčastnily prvního kola výzkumu, v průměru 19,9 % dospělých mělo nízkou úroveň čtenářské a 23,6 % matematické gramotnosti. Kromě toho jak studie PIAAC, tak statistiky EU o informační společnosti (ISOC) poukazují na skutečnost, že asi 30 % dospělých v Evropské unii má velmi nízké nebo žádné dovednosti pro práci s IKT. Dále zdroje ISOC ukazují, že téměř polovina všech dospělých v Evropě soudí, že jejich dovednosti pro práci s IKT neodpovídají plně potřebám současného trhu práce.

Dospělí s nejvyššími vzdělávacími potřebami mají nejméně příležitosti k využívání celoživotního učení

Účast ve vzdělávání a odborné přípravě dospělých ovlivňuje několik faktorů, především dosažené vzdělání, postavení na trhu práce, typ práce, věk a dovednosti: u dospělých s nízkou nebo žádnou kvalifikací, nezaměstnaných nebo ekonomicky neaktivních osob, starších osob a

osob s nízkými dovednostmi je větší pravděpodobnost, že se celoživotního učení účastnit nebudou. Jinými slovy, dospělí, kteří potřebují vzdělávání a odbornou přípravu nejvíce, mají v průběhu života ke vzdělávání nejméně příležitosti.

I když politické programy zdůrazňují přístup k celoživotnímu učení pro nejhroženější skupiny osob, jen málokdy stanovují konkrétní cíle, jichž má být dosaženo

Průzkum Eurydice ukazuje, že podpora dospělým s nízkými základními dovednostmi nebo nedostatečnou kvalifikací je dnes běžně zařazována do politických programů jednotlivých zemí, často jako součást vzdělávací politiky, ale také jako součást širších ekonomických reforem nebo konkrétněji jako součást strategií zaměstnanosti. Přestože politické dokumenty obsahují konkrétní informace, jak zlepšovat přístup ohrožených skupin osob ke vzdělávání a odborné přípravě, jen zřídka uvádějí konkrétní cíle a výsledky,

jichž má být dosaženo. Proto i když probíhají procesy monitorování a evaluace, nevěnují se nejdůležitějším tématům, které se týkají osob s nízkými základními dovednostmi nebo nízkou kvalifikací. Z toho vyplývá otázka, zda strategie a politické programy jednotlivých zemí mají dostatečný potenciál, aby se zlepšovaly vzdělávací příležitosti pro dospělé s nízkou kvalifikací a další ohrožené skupiny po celou dobu jejich života. Tato oblast vyžaduje ještě další zkoumání.

Existuje řada překážek, jež mohou bránit dospělým v účasti v celoživotním učení a které si zasluhují politickou pozornost

Studie o vzdělávání dospělých naznačuje, že překážky, jež brání dospělým účastnit se vzdělávání, často souvisí s nedostatkem času, ať již vzhledem k rodinným povinnostem nebo k pracovnímu rozvrhu, ale bránit dospělým v účasti v celoživotním učení mohou také finanční problémy nebo nedostatek „předpokladů“ (tj. vhodná vstupní kvalifikace). Na otázku o konkrétních překážkách v průměru 21,8 % dospělých s nízkou kvalifikací (tj. dospělí s dosaženou úrovní vzdělání nižší než vyšší sekundární) uvádělo, že překážkou jsou

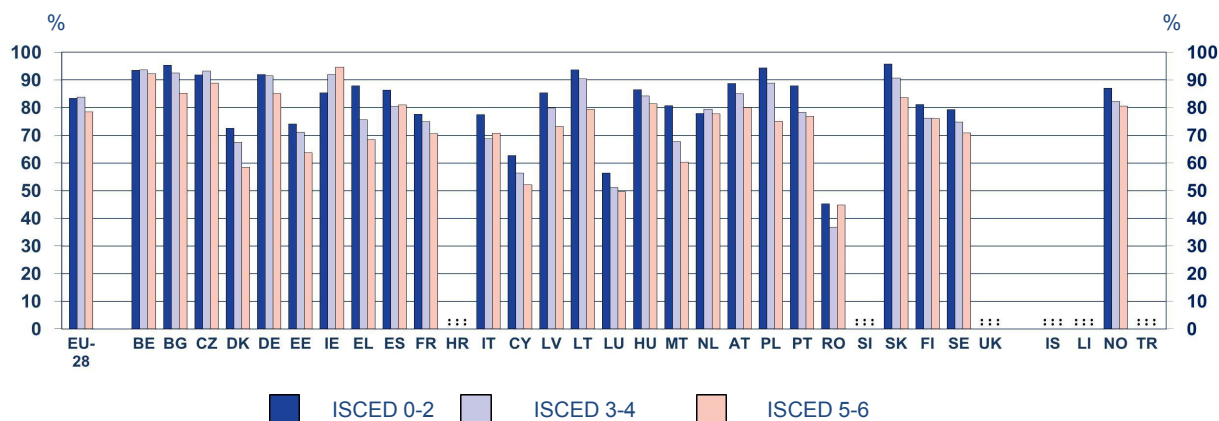
rodinné povinnosti, pro 13,6 % bylo problémem sladění vzdělávání a pracovního rozvrhu, 13,3 % poukazovalo na finanční otázky a 7,1 % zmiňovalo nedostatečné „předpoklady“. Zlepšovat flexibilitu vzdělávacích programů (např. distanční učení, modularizace, alternativní přístupy ke vzdělávání nebo uznávání neformálního a informálního učení) a brát v úvahu finanční dostupnost, to jsou aspekty, jimž by měla být věnována politická pozornost.

Podat dospělým pomocnou ruku a naučit je uvědomovat si výhody celoživotního učení je jedním z hlavních úkolů

Asi 80 % dospělých, kteří se nezúčastňují vzdělávání ani odborné přípravy, neprojevuje zájem o zapojení do organizovaných učebních aktivit. Z toho je vidět, že hlavním důvodem neúčasti je nedostatek zájmu. Prakticky ve všech zemích převládá nedostatek zájmu u dospělých s nižším než vysokoškolským

vzděláním ve srovnání s těmi, kteří vysokoškolské vzdělání získali. Kromě toho osoby s nižším vzděláním pravděpodobně méně často vyhledávají informace o vzdělávacích příležitostech než lidé s vysokoškolským vzděláním.

Dospělí (25–64), kteří se nezúčastnili vzdělávání a uvedli, že o účast nemají zájem (%), podle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2011

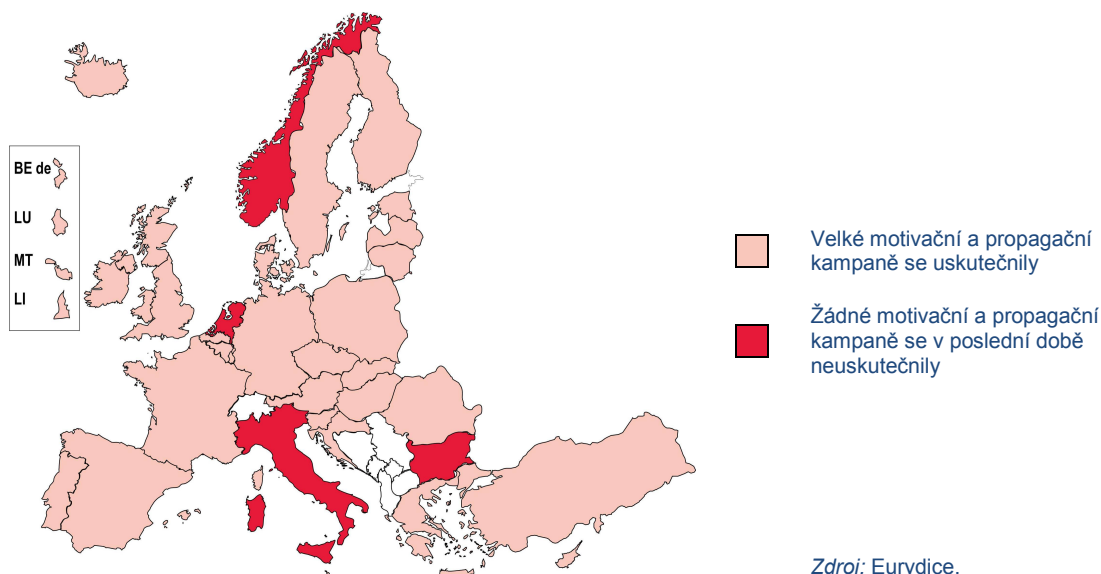
Zdroj: Eurostat (AES).

Podpůrné iniciativy jsou rozšířené, ale jen málo se ví, jak úspěšně se jim daří působit na osoby s nízkou nebo žádnou kvalifikací

Nedostatek zájmu o celoživotní učení a omezené samostatné vyhledávání informací o vzdělávacích příležitostech ukazují, že je potřeba lépe působit na dospělé a snažit se, aby se seznámili s dostupnou vzdělávací nabídkou, nebo jim umožnit spolupracovat na vytváření nových možností přizpůsobeným speciálně jejich potřebám. Veřejné úřady ve většině zemí

si uvědomují potřebu oslovit dospělé a motivovat je k celoživotnímu učení. V posledních pěti letech totiž většina zemí zorganizovala velké motivační a propagační kampaně. Vliv těchto iniciativ na účast nejohroženějších skupin je však hodnocen jen zřídka.

Motivační a propagační kampaně zaměřené na dospělé, 2009–2014

Plné znění studie *Vzdělávání a odborná příprava dospělých v Evropě: rozšiřování přístupu ke vzdělávání* je dostupné v angličtině na webových stránkách Eurydice: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_reports_en.php

Další informace lze nalézt v databázi **Eurypedia**: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/eurypedia_en.php